

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

● № 17 (3629) ●

● СЕРАДА, 16 ВЕРАСНЯ, 2020

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ё ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

Дзве палавінкі свята Дажынкi
Стар. 3

У дружбе народжаецца ісціна
Стар. 5

Рыбныя месцы для замежных турыстаў
Стар. 8

СВЯТЫ

Цуды зямлі Бялыніцкай

Сталіцай Дня беларускага пісьменства-2020 быў горад Бялынічы

“Сёлага адно з важных свят Беларусі гасцінна вітаюць старажытныя Бялынічы, вядомыя цэнтр духоўнасці зямлі беларускай, адметны куток Магілёўшчыны з багатай гісторыяй і надзвычай прыгожай прыродай, знакаміты сваімі таленавітымі творцамі. Упэўнены, гэтыя вераснёўскія сустрэчы — добрая падстава для кожнага з удзельнікаў Дня пісьменства яшчэ раз зразумець, што беларусаў, якога б погляду яны ні прытрымліваліся, заўсёды аб’ядноўваюць матчына мова, адзіны лёс і Бацькаўшчына. І гэты каштоўны скарб мы павінны зберагчы для нашчадкаў”, — гаворыцца ў вітальным слове ад Аляксандра Лукашэнкі, якое ў часе адкрыцця

свята зачытаў намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Андрэй Кунцэвіч.

Жыхары Бялынічаў свае гістарычныя і духоўныя каштоўнасці з любоўю называюць “Сямю цудамі Бялыніцкай зямлі”. У часе свята іх інсталювалі на інтэрактыўнай пляцоўцы “Край белых начэй”. Госці змаглі пабачыць чудатворную ікону Маці Божай Бялыніцкай, гармату часоў Айчыннай вайны 1812 года, жывапісныя палотны мастака Вітольда Бялыніцкага-Бірулі, старажытны Запольскі крыж, каскад з сямі азёр, “Камень-лекар” з-пад вёскі Падзевічы ў праекцыі, даведка пра гаючае “ваду ад Фялоры”.

Ёсць свечанні, што першыя цуды з сямі пералічаных, ікона

Навукова-асветніцкая экспедыцыя “Дарога да святыхняў” на Бялыніцкай зямлі

Маці Божай Бялыніцкай, валодае ацяляльнымі ўласцівасцямі. Ёй пакланяюцца і католікі, і праваслаўныя. Цудатворны Бялыніцкі абраз для заходняга краю. Абраз нават уасоблены на гербе горада Бялынічы. У Дзень беларускага пісьменства ў яго гонар урачыста адкрылі скульптурную кампазіцыю: бронзавую ікону Маці Божай Бялыніцкай у абдымках трымае гранітны анёл, крылы ў якога створаны ў стылі беларускай выцінанкі.

Вобраз вестуна з нябёсаў аўтар, магілёўскі майстар Аляксандр Мінкоў, абраў для скульптуры нездарма. Каталіцкія вернікі ўпэўнены, што ікону Маці Божай Бялыніцкай напісаў анёл, які пад выглядам пілігрыма з’явіўся ў Бялыніцкім кармеліцкім кляштары неўзабаве пасля пабудовы яго ў 1624 годзе. Паводле ж паданняў праваслаўных, яе ў гэтую мясцовасць прынеслі манахі з Кіева. (Гл. пра тое: “Месца белых начэй на Друці” — ГР, 31.08.2020. — Рэд.) Скульптура ўзвездзена непаладск ад царквы ў гонар Іконы Бялыніцкай Божай Маці, пабудаванай

у 1990 годзе. На свяце ля храма прайшоў канцэрт духоўнай музыкі з удзелам званароў Мінскага духоўнага вучылішча, артыстаў Магілёўскай гарадской капэлы, акадэмічных хароў адукацыйных устаноў вобласці. У царкве ж прайшла святочная служба, урачыстае запальванне Святога агню. Жыватворны Агонь ад Гроба Гасподняга на лампадкі і свечкі прыжажан перадалі ўдзельнікі Міжнароднай навукова-асветніцкай экспедыцыі “Дарога да святыхняў”. Яны здзейснілі й Хрэсны ход вакол царквы. → Стар. 6

Урачыстае адкрыццё скульптуры ў гонар іконы Маці Божай Бялыніцкай

БЕЛАРУСКІ МАЦЯРЫК

Прадаўжэнне апаведу пра мясціны пад Наваградкам ды Баранавічамі, дзе набіраўся моцы старажытны шляхецкі род, з якога паходзіў хірург Валянцін Война-Ясянецкі. Ён жа — архіепіскап Сімферопальскі і Крымскі Лука, праслаўлены ў 2000-м годзе праваслаўнай царквою як святы.

У гэтым “Крыніца ёсць пры Ясянчы” (ГР, 15.06.2020) мы расказалі, чаму Валянцін Война-Ясянецкі прыхоўваў за савецкім часам весткі пра свой шляхецкі радавод. Спасылаліся на даследаванне

Наталлі Магер “История рода Ясенечких-Войно, предков святителя Луки”, з якога вынікае: святы архіепіскап і хірург па паходжанні быў беларусам, а ягоныя продкі, шляхцічы Война-Ясянецкія, жылі на зямлі Вялікага Княства Літоўскага не адно стагоддзе. Заадно разважалі, што даўняйшая Літва — гэта й тагачасная Беларусь, а многія шляхецкія роды літоўскія — старажытнабеларускія. І што землі Чарнігава-Северскія, адкуль паходзілі заснавальнікі роду Войнаў, ужо ў 1360–70-я гады, як і Кіеў, увайшлі ў склад ВКЛ, нашай старажытнай дзяржавы. Тое важна ў кантэксце размовы пра карані роду святога. Закончылі тэкст згадкай пра дзеду святога Луку Крымскага: Станіслава Іосіфавіча Войну-Ясянецкага. Той нарадзіўся каля 1820 года, быў патомным шляхціцам Магілёўскай губерні — на той час ужо расійскай. І род Война-Ясянецкіх, гербу “Таکی”,

Месца сілы — Ясянец

Архіепіскап Сімферопальскі і Крымскі Лука

быў збыднелым, бо інакш я аказаўся б вяльможны пан, дзед Стась, на пачатку XX стагоддзя — млынаром у Сенненскім павеце? Дарэчы, вось бы адшукаць у якім канкрэтным паселішчы? Магчыма, той млын ці ягоныя парэшткі яшчэ некаж зберыліся. Толькі ў прозвішчы, пісалі мы, і жыла памяць пра былою моц, пра бытаванне ў родавай сядзібе Ясянец.

Зрэшты, разважаю цяпер, не толькі ў прозвішчы! Бо й гены ж, як кажучы, пальчыкам не размажаш, і шляхетнасць душы, што перадаецца ў спадчыну з роду ў род — не вынішчыш, пазбавішы чалавека ягонай маёмасці. А й нават свабоды, як тое было за савецкім часам з Валянцінам Война-Ясянецкім. Яго ж у 20–40-я гады не раз арыштоўвалі, тры разы высылаў у Сібір: з-за рэлігійных перакананняў ды іх адкрытага выяўлення, святарскай дзейнасці. → Стар. 7

ISSN 0439-3619

РАЗАМ З АЙЧЫНАЙ

Нарва дасылае ў Бялынічы прывітанне

Упершыню Дзень беларускага пісьменства, сталіцай якога сёлета сталі Бялынічы, адзначаўся і ў эстонскай Нарве

За дзень да свята, 5 верасня, у Нарвскім беларускім таварыстве “Сябры” ладзілася культурна-асветніцкае свята. Сабраліся мы з сябрамі ў гарадскім Доме народаў, прычым Дзень беларускага пісьменства ўпершыню адзначаўся ў Эстоніі. Спадзяемся, такі пачын падтрымаюць надалей таксама іншыя беларускія суполкі свету.

З вітальнымі словамі да прысутных у зале звярнуліся Першы сакратар Амбасады Беларусі ў Эстоніі Аляксандр Татаркін, намесніца старшыні Гарадскога сходу Нарвы Ларыса Аленіна, кіраўнік “Круглага стала” нацыянальных меншасцяў павета Іда-Вірумаа Аляксандр Дусман, дырэктарка нарвскага Дома эстонскай мовы Ганна Фарафанава. Мы ж, як арганізатары імпрэзы, распавялі гасям і гледачам пра слаўную гісторыю стаўлення беларускага пісьменства, паказалі тэматычную відэапаборку.

Варта падкрэсліць адзін важны момант. На фоне ўзроставага, можна сказаць, крызісу ў шэрагах нацыянальна-культурных таварыстваў Нарвы мы за апошнія два месяцы зладзілі ўжо трэцюю імпрэзу з удзелам вучняў моўнага ліцэя Нарвы. Актыўства “Сяброў” Таццяна Макаранка (ўваходзіць у склад праўлення, сцэнарystка-рэжысёр і выкладчыца моўна-

Спяваюць нарвскія “Сябры”

га ліцэя) паступова й крэатыўна прыцягвае вучэнцаў да сумесных з намі практаў. Каштоўны досвед!

З нагоды Дня беларускага пісьменства Таццяна распавядае: “У Нарве ёсць традыцыя: штогод у маі праходзіць конкурс мастацкага перакладу. Вучні школ, гімназісты перакладаюць творы з рускай мовы на эстонскую ды наадварот. А на пачатку жніўня мне прыйшла думка: чаму б не паспрабаваць перакладаць і беларускія вершы таксама! Толькі дзе іх возьмеш? Надалей мяркуем звяртацца да інтэрнэт-рэсурсаў. А на гэты раз я звярнулася да Святланы Панфіленак, настаўніцы рускай мовы й літаратуры нашага ліцэя. І яна, дарэчы, адна з арганізатараў конкурсу. Святлана з ахвотай пагадзілася на першых уроках праявіць такія, назавем яго, эксперымент. І вось ужо на свяце ў гонар Дня беларускага пісьменства ў Нарве быў прадстаўлены мастацкі пераклад верша Васіля Віткі “Беларусь”. Пераклад зрабілі адзнаццаікласнікі Яўгенія Разганяева ды Кірыл Няфёдаў”.

СА СТУЖКІ НАВІН

У будучыню — з наукай

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка чакае ад навуковай сферы стварэння й развіцця новых пунктаў росту для ўсёй эканомікі. Пра тое ён гаварыў на сустрэчы з вучонымі ў Нацыянальнай акадэміі навук. Паводле слоў Прэзідэнта, дзяржрэсурсы будуць сканцэнтраваны на развіцці найбольш важных і значных напрамкаў навукі, эканомікі ды сацыяльнай сферы. “Чакаем ад вас прарывных распрацовак і новых рашэнняў у розных галінах: медыцыне, сельскай гаспадарцы, энергетыцы, будаўніцтве, жыллёва-камунальнай гаспадарцы, машына- і прыборабудаванні, вытворчасці сучасных матэрыялаў, развіцці нана- і біятэхналогіі, асваенні космасу. У гэтай аўдыторыі ўсе добра разумеюць, што навука павінна задаваць тэндэнцы будучыні. Ствараць і развіваць новыя пункты росту для ўсёй эканомікі”, — сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Кіраўнік дзяржавы адзначыў, што за апошнія гады ўдасканалены ўмовы аплаты працы работнікаў бюджэтных навуковых арганізацый, павышаны стыпендыі аспірантаў і дактарантаў, устаноўлены даплаты да пенсій для тых, хто мае вучоную ступень. “Мы будзем рухацца ў гэтым напрамку, наколькі дазволіць нам эканоміка”, — запэўніў беларускі лідар. Акрамя таго, аптымізаваны па-

Аляксандр Лукашэнка на выставе навуковых дасягненняў

радак камерцыялізацыі вынікаў навукова-тэхнічнай дзейнасці, развіцця заканадаўства ў сферы інтэлектуальнай уласнасці. “Ужо зроблены асноўны крок у будучыню навуковай пяцігодкі. У маі па вашых прапановах зацверджаны адзіны прыярытэты навукова-тэхнічнай ды інвацыійнай дзейнасці”, — дадаў Кіраўнік дзяржавы.

Бібліятэкі: пара трансфармацыі

У часе прэс-канферэнцыі “Аб развіцці бібліятэчнай справы ў Рэспубліцы Беларусь” намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Алесь Суша гаварыў, што ў сувязі са змяненнем інфраструктуры і грамадстве й бібліятэкі праходзяць складаны, але вельмі важны працэс трансфармацыі. У краіне дзейнічае звыш 7 тысяч бібліятэк. Напрыклад, на пачатак 2020 года ў сістэме Мінкультуры іх налічвалася 2524. Увогуле ж бібліятэчны фонд краіны ўключае каля 180 млн фізічных дакументаў, а фонд Нацыянальнай бібліятэкі — звыш 10 мільянаў.

Адна з новых тэндэнцый у развіцці бібліятэчнай сістэмы — пераход у віртуальную прастору. На прыкладзе НББ Алесь Суша патлумачыў, што яе чытачы, як і раней, прыходзяць ва ўстановаў. Аднак штогод расце і колькасць віртуальных наведванняў: іх ужо звыш 70 працэнтаў. “Акрамя таго, увесь свет мае магчымасць далучыцца да сабраных нам інфарэсурсаў, у сувязі з чым пашыраецца географія: у ліку нашых карыстальнікаў жыхары Зімбабве, Куала-Лумпур, Танзанія”, — адзначыў Аляксандр Суша. Да таго ж у бібліятэцы значна развіўся спектр інфараслуг і рэсурсаў, якія прадстаўляюцца беларускім чытачам. Адкрываюцца новыя рэсурсы ў анлайн-доступе, паліпшаецца сфера віртуальнага кансультавання. “Для любога ахвочага даступная асноўная навуковая перыядыка, публікацыі, дысертацыі ды іншыя дакументы з усяго свету”, — падкрэсліў Алесь Суша.

Ад рэдакцыі. З публікацыі Віктара Байкачова ў Фэйсбуку мы даведаліся, што гучала на свяце песня “Гаворка беларуская” Міхаіла Скрундзя, самадзейнага кампазітара з Баранавічаў: спяваў гурт з таварыства БЭЗ. Пра Еўфрасіню Полацкую спявала кіраўніца БЭЗ Зінаіда Клыга. І нашу знакамітую “Купалінку” выконваў ансамбль Таварыства славянских культур “Святогор”. Былі таксама іншыя песні, танцы, гучалі вершы па-беларуску. Так што ў Дзень беларускага пісьменства ў Нарве зладзіўся сапраўдны дыялог культур! І, мяркуем, з кожным годам будзе ён пашырацца.

ТВОРЧАСЦЬ СЯБРОЎ

Такія блізкія нам словы

Летась літаратурная Украіна адзначыла 90-годдзе з дня нараджэння вялікага паэта сучаснасці Дзмітра Паўлычкі — Героя Украіны, лаўрэата Шаўчэнкаўскай ды шматлікіх іншых міжнародных прэмій. Добрым падарункам прыхільнікам высокага таленту ў Беларусі да юбілею жывого класіка стала і выданне ягонай кнігі “Выбраныя вершы” ў “кола-саўскай” серыі “Паэты планеты”.

“Я ўсё жыццё жадаў свабоды, / Чужую ўладу не любіў, / Чаму ж нашыяны крыж з калоды / Не зняў, як вязьне, не згубіў? / Ныма імперыі аковаў, / Ды волі для мяне няма, / Пакуль не зняў я з роднай мовы, / З народу нашага — ярма”, — так напісаў Дзмітро Паўлычка ў 2009 годзе. Ён — яшчэ і вядомы дзяржаўны дзяця, адзін з заснавальнікаў Народнага Руху Украіны, першы кіраўнік Таварыства ўкраінскай мовы імя Тараса Шаўчэнка.

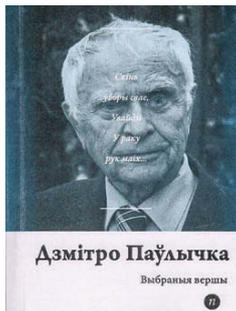
У творчай скарбніцы паэта — многія кнігі перакладаў сусветнай паэзіі: “Сусветны санет” (1983), “Анталогія славацкай паэзіі XX стагоддзя” (1997), “Санеты” У. Шэкспіра (1998), “50 польскіх паэтаў” (2000), “Паэзія” Хасэ Марці (2001), “Малая анталогія харвацкай паэзіі” (2000)... Перакладаў Дзмітро Паўлычка

і творы беларускіх майстроў слова: Янкi Купалы, Максіма Багдановіча, Рыгора Барадулiна ды iншых.

У новую беларускую кнігу ўкраінскага паэта ўвайшлі пераўвасабленні, здзейсненыя Міхасём Скоблам, Геннадзем Бураўкіным, Янкам Сіпаковым, Нілам Гілевічам, Рыгорам Барадулiным, Дзмітром Шчарбiнай ды iншымi беларускімi перакладчыкамi. “Калi б я страціў вочы, Украiна, / То змог бы жыць, не бачачы лугоў, / Палесся i дняпроўскiх берагоў, / I сцяну пад аховай тапалiнай, / У цемрыве начэй i дзён, i сноў, / Я наталюся б мовай салаўiнай, / I свет, закрыты чорнай палатнiнай, / Янеў бы ад яе святлiстых слоў...” Гэтыя словы вымаўлены паэтам яшчэ ў 1956 і 1967 гадах (у верша — дзве даты). Пераклады ж з мовы суседскай чытаюцца так арганiчна — нiбы родныя словы, прамоўныя кiм з нашых твораў.

Нагадаем, што ў серыі Вядуцца Змiцера Коласа “Паэты планеты” пачыналі свет ужо каля 70 (!) кнiг. Сапраўднай бібліятэка! Украiнскую паэзію прадстаўляў яшчэ i Сяргiй Жадан кнiга “Вершы”.

Сяргей Шычко

Падрыхтаваў Іван Ждановіч

ТРАДЫЦЫ

Дзве палавінкі свята Дажынкi

Першымі ў краіне завяршылі жніво хлебаробы Століншчыны і ўжо адсвяткавалі гэтую падзею

Століншчына — поўдзень Брэскай вобласці. Там заўсёды з-за кліматычных умоваў і вясна раней прыходзіць, і жніво пачынаецца. Магчыма, якраз такая адметнасць і дапамагла менавіта Століну 24 гады таму прымаць удзельніцаў першага Рэспубліканскага свята-кірмашу “Дажынкi”. Як вядома, традыцыйнае свята хлебаробаў гады, у 90-я, па ініцыятыве Прэзідэнта пачынала жыць у новым фармаце.

І сёлета Століншчына стала лідарам на жніве. Хлебаробы раёна першымі ў Беларусі завяршылі жніво ды не адкладваючы на потым 23 жніўня ўжо зладзілі свята-кірмаш “Дажынкi”. Прымаў свята падноўлены да яго аграгарадок Лядзец — там і ўшаноўвалі працаўнікоў нывы. А ім ганарыцца ёсць чым! Падлічана ўжо, што кожны гектар збожжавых даў там амаль па 39 цэнтнераў зерня. У аграпрадпрыемстве “Рубельскі” ўвогуле ўзялі па 57 цэнтнераў. На Дажынках адзначалася, што ў большай палове гаспадарак раёна ўраджайнасць збожжавых перавысіла 40 цэнтнераў. А ўвесь хлебны караван на Століншчыне сёлета паягнуў больш чым на 70 тысяч тон!

Як вядома, якаясьці і добра-сумленная праца — гэта першы складнік Дажынак. А вось другая іх важная палавінка спрад-веку — гэта ўменне вясцоўцаў зладзіць святочную дзею як мае быць. Ушанаваць лепшых.

Святочнае шэсце па аграгарадку

Рыгор Пратасавіцкі прыняў Сноп-гаспадар

Даць прыклад тым працавітым гаспадарам, хто гатовы імкнуцца да большага. Заадно і талентам — спевакам, танцорам, музыкам — даць слова. Гэта ж яны жыццё нашае ўпрыгожваюць, нібы валожкі жыта. Бо калі няма ў жыцці радасці, то што гэта за жыццё? Калі жыць не ў радасці — абрыдне хутка любая праца, нават вельмі грашовая.

Гасцей свята, якія з раніцы пачалі прыбываць, сустракалі ў аграгарадку Лядзец, на цэнтральнай сядзібе адкрытага акцыянернага таварыства “Лядзецкі”, з каравамі. Прычым бадай што ў кожнай дэлегацыі былі як перадавікі жніва, спе-

цыялісты, кіраўнікі гаспадарак, так і творчыя самадзейныя гурты. Мне пашчасціла ўбачыць таксама, здымаючы для гісторыі святочную імпрэзу, і выступленні артыстаў вядомага на Палессі народнага калектыву “Палескія зоры” — ён прыхаў у Лядзец з Пінска.

Святочная калона хораша прайшла па цэнтральнай вуліцы аграгарадка. Вось дзе сапраўдная сіла палескай зямлі! А гэтым людзям у падмогу — сучасная ўборачная тэхніка. Выставу яе, дарэчы, зрабіў ў аграгарадку. Мяркую, мясцовым хлопчучкам надоўга тое запомніцца ды, магчыма, неж і

паўплывае на выбар жыццёвага шляху.

Адкрываў Дажынкi ў аграгарадку Лядзец, а потым віншаваў пераможцаў жніва, уручаў ім граматы і дыпламы Рыгор Пратасавіцкі, старшыня райвыканкама. З ганарам за ўсю Століншчыну казаў, што ў раёне сёлета два дзясяткі збожжаўборачных экіпажаў пераадолелі тысячны рубаж па намалотах зерня. І многія з іх, закончыўшы працу на нывах сваіх гаспадарак, дапамагалі суседзям: так здаўна палявалася на Палессі. Увогуле ж, адзначыў Рыгор Пратасавіцкі, па асноўных сельскагаспадарчых паказчыках раён — сярэд леп-

шых на Брэсччыне. Пераможцамі ж прызнаны аграгаспадаркі “Манькавічы”, “Рубельскі” ды “Церабязжоў-Агра”. Высокіх вынікаў дабіліся і працаўнікі гаспадарак “Беражное”, “Відзіборскі”, сельгаспрадпрыемства “Лядзецкі”. Апошняя штогод працуе з добрым прыбыткам. А ў самім аграгарадку стаяць заможныя дамы, радуець вока сады, дагледжаныя агароды. Ужо не першы год узначалі сельгаспрадпрыемства Уладзімір Вя-рэнчэ. Яму, і старшыні Лядзецкага сельвыканкама Аркадзію Скрабцу, як гаспадарам раённых “Дажынак”, дзякавалі ўсе ў святочны дзень за душэўны прыём.

Дарэчы, разам з Дажынкамі адзначалася і свята аграгарадка. Завяршылася ўрачыстасць вялікім канцэртам: на той жа сцэне, побач з абноўленым Домам культуры, выступалі як самадзейныя творчыя гурты раёна (“Рэха”, “Карагод”, “Кірмаш”, “Церабязжоўскія харашухі”, “Пралеска” ды іншыя), так і згаданыя “Палескія зоры”. А ганаровае права правесці раённае свята “Дажынкi” ў наступным ужо годзе атрымаў сельгаспрадпрыемства “Церабязжоў-Агра”.

Васіль Кулікоў,
Столінскі раён.
Фота аўтара.

Прыгожыя прыкметы палескіх Дажынак

Віншаванне пераможцаў жніва

ГЛЫБІНКА

У гонар Палесся і палешука

**Аграгарадок Ляскавічы
Петрыкушскага раёна
Гомельшчыны прымаў
шосты па ліку Міжнародны
фестываль этнакультурных
традыцый “Покліч Палесся”**

Палессе называюць дзівоным краем нізін і раўнін, лясой і балот, праітых шматлікімі рэчкамі і ручаямі, што нясуць свае воды ў Прыпяць і Дняпро, апошні ж — у Чорнае мора. Часткаю вялізна Палескі рэгіён уваходзіць у Беларусь, ды яшчэ пралагае ў Расіі, Украіне, Польшчы. Дык вось аграгарадок Ляскавічы, які гасцінна збірае сяброў з розных краін, у Беларусі лічыць ледзьве не цэнтрам Прыпяцкага Палесся.

У Ляскавічах месціцца і адміністрацыйны цэнтр Нацы-

янальнага парка “Прыпяцкі”, што падпарадкоўваецца Упраўленню справам Прэзідэнта Беларусі. Менавіта ў тым будынку ў часе фестывалю прайшоў круглы стол, прысвечаны развіццю рэгіянальнага турызму ў Беларусі. Гаварылі на ім, што зберажэнне такога ўнікальнага прыроднага комплексу — галоўны клопат краю. Для НП “Прыпяцкі” фестываль этнакультурных традыцый — гэта ўжо брэндавае свята, і да яго рыхтуюцца загодзя. Сёлета, напрыклад, узвалі цэлую этна-вясёку з млынам, хаткай рыбака і паляўнічага, майстарыні ганчара, домам ткацтва і кавярняй “Дом Палешука”. І цэнтральная канцэртная пляцоўка сёлета была на ўзбярэжжы прыгажуні-

Прыпяці. Ля рэчкі дэманстраваліся многія перавагі адпачынку на прыродзе: зладзілі выставы “Паляванне і рыбалоўства”, “Турыстычнае Палессе”, конкурс аматараў рыбалоўства “Палеская рыбака”. Як вядома, рыбака і паляванне спрад-веку былі важнымі заняткамі палешука. Мэта ж фестывалю якраз і заключаецца ў тым, каб падтрымаць народныя традыцыі, самабытную культуру палешукоў, падштурхоўваць развіццё турызму.

Па традыцыі на свяце назвалі імёны жыхароў Брэскай і Гомельскай абласцей, якія ўшанаваны званнем “Ганаровы палешук”, абралі “Прыгажуню Палесся”. Адною з асаблівасцяў сёлетняга свята стала пра-

вядзенне Мазырскага эканамічнага форуму. Падворкі палескіх раёнаў Беларусі працавалі пад агульнай назвай “Таямніцы палешукоў”: свае ўменні паказалі творчыя калектывы, майстры і рамеснікі з 8 раёнаў Гомельшчыны і 3 раёнаў Брэсччыны.

Выступалі на фэсце артысты з Беларусі ды Украіны. Гасцямі свята сёлета ўпершыню сталі дыпламаты з Арменіі, Азербайджана, Балгарыі, Ірана, Літвы, Пакістана, Палесціны, Расіі, Судана, Узбекістана.

Ганна Лагун

Самадзейныя артысты на вуліцах Ляскавічаў

ВЕСТКІ З СУПОЛАК

У Рызе — беларускі сход

На справаздачна-выбарчым сходзе Саюза беларусаў Латвіі старшынёй арганізацыі абрана Алёна Лазарава, ганаровым старшынёй — Валянціна Піскунова

29 жніўня ў Рызе, у Доме нацыянальных меншасцяў, прайшоў справаздачна-выбарчы сход Саюза беларусаў Латвіі (СБЛ), у якім прынялі ўдзел дэлегаты з розных гарадоў Латвіі, дзе працуюць беларускія таварыствы. На сходзе прысутнічалі Першы сакратар Амбулсады Беларусі ў Латвіі Юры Колесаў.

3 прэс-рэліза, дасланага ў рэдакцыю, вынікае, што з дакладам на беларускім схо-

дзе выступіла старшынёй СБЛ Валянціна Піскунова, якая прааналізавала працу Саюза ў 2017–2020 гадах. Адзначалася, што ва ўсіх суполках штогод праходзілі Дні беларускай культуры; праводзіцца конкурс даследчых прац “Беларусы Латвіі. Мінулае й сучаснасць”;

рэалізаваны культурна-асветніцкі праект “Беларускі ручнік — традыцыйны элемент беларускай культуры”. Паралельна выходзіць газета беларусаў Латвіі “Прамень”; сябры суполак удзельнічаюць у спартыўных імпрэзах, наведваюцца з цікавымі творчымі пра-

ектамі адзін да другога ў гасці.

Рэвізор СБЛ Любоў Аляксандрава адчыталася за фінансавую дзейнасць арганізацыі. Аб працы сваіх суполак распавялі старшынёй, актывісты, выказаўшы свае пажаданні й прапановы: Алёна Лазарава (“Прамень”, Рыга), Валеры Амбросаў, Людміла

Сінякова і Станіслаў Валодзька (усе з суполкі “Уздым”, Даўгаўпілс), Людміла Стэц (“Сюзор’е”, Рэзэкснэ), Тамара Шульцэ (“Марра”, Ліепая), Анатоль Лісавец дзе Ігар Ермакоў (“Крыніца”, Лудза), Наталія Бальшакава (“Спадчына”, Вентспілс), Лідзія Зноўтыня (“Узоры”, Ліваны) і чальцы рэдкалегіі газеты “Прамень” Іна Олесавы і Алёна Міцкевіч.

Старшынёй Саюза беларусаў Латвіі абрана Алёна Лазарава, ганаровым старшынёй — Валянціна Піскунова. У новы склад праўлення СБЛ увайшлі Наталія Бальшакава, Тамара Шульцэ, Валеры Амбросаў, Людміла Сінякова, Анатоль Лісавец, Алёна Міцкевіч, Іна Олесавы, Іна Янсэна, Лідзія Зноўтыня.

Перад пачаткам сходу прайшоў канцэрт: беларускія народныя й аўтарскія песні выконвалі рыжскія беларускія ансамблі “Надзея” й “Вытокі”, салістка Людміла Сінкевіч.

Іван Іванав

Выступае ансамбль “Надзея” таварыства “Прамень” у Рызе. Мастацкая кіраўніца — Ларыса Люцко.

З выступлення Станіслава Валодзькі на справаздачна-выбарчым сходзе Саюза беларусаў Латвіі

Прыгадваю той час, калі мы ў Рызе вялі размовы аб стварэнні Саюза беларусаў Латвіі. Быццам наядуна тое было, а вось ужо 17 гадоў Саюз паспяхова працуе. Зроблена багата добрых спраў, праведзена шмат яркавых імпрэзаў, і ў апошнія гады ў тым ліку.

Добрай традыцыяй СБЛ стала штогадовае правядзенне Дзён беларускай культуры ў розных гарадах Латвіі, дзе ёсць беларускія суполкі. Я заўсёды рад паўдзельнічаць у такіх святочных імпрэзах, прыязджаць у гасці да сваіх сяброў, выступаць у канцэртах са сваімі вершамі. Мяне радуе, калі ў тых канцэртах гучаць і мае песні, і песні, перакладзеныя мной на беларускую мову. А добра было б, дарэчы, каб у Беларускай перадачы на латвійскім радыё “Домская плошча” яшчэ часцей гучалі песні ў выкананні беларускіх вакальных калектываў і салістаў Латвіі, у тым ліку

іх песні, аўтары якіх — латвійскія беларусы. Я з удзячнасцю прыгадваю светлай памяці вядачую Беларускай перадачы Тацяну Касуху, якая была чалавекам сардэчным і памяркоўным, чуйным да родных мелодый.

Вельмі добрая справа й тое, што Саюз беларусаў Латвіі праводзіць конкурсы прац “Беларусы Латвіі. Мінулае й сучаснасць” — пра таленавітых асоб Латвіі, пра тых, хто шмат зрабіў і робіць на карысць беларускай культуры. Я таксама прыняў удзел у конкурсе з матэрыялам, прысвечаным Яніне Юзэфавіч, якая родам з Браслаўшчыны, вядомая многім мастацкай кіраўніца гуртоў “Спадчына” і “Узоры”.

Апошнім часам я падрыхта-

ваў да друку першы том збору маіх твораў, туды увайшлі вершы трох зборнікаў. Вельмі разлічаю, што падтрымаюць яго выданне Саюз беларусаў Латвіі, Амбулсада Беларусі ў Латвіі. А яшчэ маю такую прапанову: зноў запланаваніць і правесці ў Рызе літаратурны вечар, каб у ім змаглі паўдзельнічаць усе паэты, сябры беларускіх суполак Латвіі. Ды можна й калектывны зборнік наш выдаць: ёсць што паказаць.

Трохі пра беларускія справы ў Даўгаўпілсе. Мне пашчасціла быць заснавальнікам і многія гады чальцом Беларускага таварыства “Уздым”, я ўзначальваю грамадскую суполку: Таварыства Латвійска-Беларускай садружнасці. Устаноўчы сход таварыства быў у 1999-м, зарэгістравана ў Мінусе ў 2014 го-

дзе. Суполка была створана як сустрэчны рух Таварыства дружбы “Беларусь — Латвія” ў Мінску, якое ўзначальвае вядомы паэт і грамадскі дзеяч Сяргей Панізньнік, кавалер латвійскага ордэна Трех зорак. Таварыства Латвійска-Беларускай садружнасці ад пачатку ўзначальвала загадчыца Аддзела культуры Даўгаўпілскай краёвай думы Інара Мукане. Суполка паядноўвае ў сваіх шэрагах як беларусаў, так і латышоў, людзей інных нацыянальнасцяў. Мы працуем на карысць культурных латвійска-беларускіх стасункаў, праводзім розныя культурныя імпрэзы, выдаем зборнікі песень даўгаўпілскіх аўтараў на розных мовах пад назвай “Песенны горад” (рыхтуецца да друку сёмы ўжо вы-

пуск), а таксама кніжкі, адрасаваныя дзеціям (пры падтрымцы Даўгаўпілскай гарадской думы). Цяпер мы разам з Цэнтрам рускай культуры ў Даўгаўпілсе рыхтуем канцэрт памяці музычнага педагога, члена Саюза кампазітараў Латвіі Генрыха Галіцкага (да 90-годдзя з дня нараджэння), рыхтуем да друку зборнік яго песень.

У беларусаў Даўгаўпілса складалася добрае супрацоўніцтва з Генеральным консульствам Беларусі ў Даўгаўпілсе, з Амбулсадай Беларусі ў Латвіі. Выказаваю падзяку Амбулсару Васілю Марковічу за падтрымку нашай грамадскай дзейнасці, а таксама й за аказаную асабіста мне дапамогу ў складанні перыяд жыцця.

Я высока ацэньваю, на выдатна, працу Саюза беларусаў Латвіі, асабісты ўнёсак у яго шматгадовае дзейнасць старшынёй СБЛ Валянціны Аляксандраўны Піскуновай. Жадаю нашаму Саюзу новых поспехаў і творчага плёну ў будучыні!

Падрыхтаваў
Іван Ждановіч

Праца на карысць роднай культуры

РАКУРС

Ніву дажаць ды песні паспяваць

Актывісты суполкі “Голас Радзімы” паўдзельнічалі ў здымках тэлеэсэжэта, прысвечанага беларускім народным традыцыям

Дажыначнае святчонае застолле ў Мікалаеве

Кіраўніца суполкі Тацяна Дзямненікава прыехала з украінскага замежжа да мамы як заўсёды ўвосень, лубанка капачэ. Родная вёска яе — гэта Сіманавічы, што ў Глускім раёне Магілёўшчыны. У рэдакцыю патэлефанавала ды расказала, як суполка паўдзельнічала напрыканцы жніўня ў здымках фільма. Папрасілі, казала, тэлевізійшчыкі мясцовыя перадаць атмасферу беларускіх Дажынак, паказаць, як працуюць жэйкі талакоу ды разам адпачываюць. Заадно й песні беларускія паспяваць.

Уноце мы адшукалі фотарэпартаж з тых здымак. Паколькі ж ніву спраўдую было, відаць, няпросты знайсці пад Мікалаевам для натуральных здымак, даваўся беларускаму ў прыгожых нацыянальных строях жаць... высокую траву. Фільм расказвае, як жэйкі ў апошні дзень жніва ладзяць свята. Як з песнямі на ніву йдуць, і з песнямі ж працуюць. Пры тым самая паважана жанчына, размеркаваўшы ўсіх па ніве, першай пачынае жніво: у такой ролі выступіла Валянціна Джуціна.

Быў на здымачнай пляцоўцы й прыгожы дажыначны Сноп-гаспадар, у які паводле даўняй традыцыі кожная са жнейк давала сваю жменьку зжатай збожжыны. Той сноп, мы ведаем, неслі потым з песнямі праз вёску ды перадавалі гаспадарам ніву: у мікалаеўскім тэлефільме іх ролі выконваюць Тацяна Бусько ды Ігар Цітоўскі. Дажыначны сноп займаў ганаровае месца ля снапа зажыначнага — у чырвоным куце, пад абразамі ў хаце гаспадароў. Яны ж адзічалі жэйкам, дружнай талацэ за працу, давалі пачастункі — пачыналася застолле з танцамі й песнямі.

Прыкладна па такой сцэнарнай схеме й здымаўся фільм. У ім упяршыню на прыродзе прагучала знакамітая беларуская песня “Касіў Ясь канюшыну”, якая ёсць у рэпертуары ансамбля “Родныя напевы”, што дзейнічае пры суполцы “Голас Радзімы”. Гучала яшчэ песня “Цячэ вада ў ярок”, а юная Юлія Паўлюк з прыгожай самападаткоўкай выканала песню “Дзіўчынка-беларусачка”.

Іван Ждановіч

У дружбе нараджаецца ісціна

Кіраўніца беларускай суполкі “Нёман” з Тальяці, уладжэнка Бабруйска Людміла Дзёміна была адной з арганізатарак тэлемота паміж паволжскім горадам і Мінскам

Удзельнікі тэлемота ў Тальяці

У інтэрнэце можна знайсці відэазапіс імпрэзы па словах “Тэлемот в поддержку русско-белорусской дружбы” <https://www.youtube.com/watch?v=9U20-IG3mXc> Зразумела, для чаго ён ладзіўся: у Беларусі ж па-ранейшаму неспакойна. Прадаўжаюцца паслявыбарчыя прагэснныя акцыі, у часе якіх агучваліся й тэзісы на згортаннем беларуска-расійскіх кантактаў. Таму лідары нацыянальных культурных аб’яднанняў Тальяці вырашылі пагаварыць пра тое, што яднае нашы народы, а заадно пацвердзіць: у любых умовах варта ўмацоўваць міжкультурны дыялог, спрыяць пошукам згоды ў грамадстве — як у беларускім, так і ў расійскім.

Пачынаючы размову, кіраўнік Рускага культурнага цэнтру ў Тальяці Ігар Паўлін нагадаў, што ў беларусаў, рускіх, украінцаў — адзіны славянскі карань. Праўда, спрэчнымі падаюцца мне ягонныя тэзісы, нібыта “мы адзін народ”, і што “мы все думаем одинаково, действуем одинаково”. Ну не савецкія ж мы школьнікі, каб плаваць у такіх ілюзіях. Калі б так было “все едино”, то й нагоды ў тэлемоте не ўзнікла б. У гісторыі народаў, будзем шчырымі, хапала ўсяго, і сёння не ўсё гладка. Таму наадварт: якраз у дзівоўнай шматэтайнасьці жыцця народаў, што маюць агульны культурна-цывілізацыйны складнік, і ёсць сапраўднае прыгажосць. У тым, што яднае, а не ў “аднакавості”, якая да месца хіба што ў армейскім страі. А наконт таго, што сёння мільёны людзей ва Украіне, Беларусі, Расіі моцна паяднаныя сямейнымі, родавымі павязямі, цалкам згодзен са спадаром Ігарам. Прыкладаў шмат, і ў мяне самога жонка — украінка з Харкаўшчыны. Такая вось круўная, мажана сказаць, персаніфікаваная роднасць — магучы падмурак для таго, каб гарманічна выбудоўваць надалей нашыя стасункі.

Непарыўнае беларуска-рука-ўкраінскае трыадзіства нясе ў сабе Людміла Дзёміна: мае ўкраінскія бы беларускія родавыя карані, нарадзілася ў Бабруйску, са студзеня 1986-га жыве ў Тальяці. Ва ўнукаў Людмілы Іванаўны ў крыві дук увоголе “цэлы інтэрнацыянал!” Кіраўніца праўлення Масювай грамадскай арганізацыі “Беларуская нацыянальна-культурная аўтаномія “Нёман” гарадской акругі Тальяці”, мастацкая кіраўніца ансамбля беларускіх песні “Купалінка” расказала, што суполку арганізавала ў 2005 годзе. Прычым пасля таго, як патрапіла на выступ хору Украінскага зямляцтва “Дніпро”: “Тое відовішча вельмі кранула, і нагадала: я ж родам з Беларусі, дзе таксама хораша спяваюць. Да таго ж вырасла ў пёўчай сям’і:

блізкая родзічка — оперная спявачка, народная артыстка Украіны. (Мы ўдакладнілі: гэта Раіса Самсонаўна Калеснік. Бабуля Людмілы Іванаўны і маці Раісы Самсонаўны — родныя сёстры, былі родам з горада Бурын Сумской вобласці. Спявачка закончыла Кіеўскую кансерваторыю, выконвала выдучыя партыі ў Данецкім тэатры оперы й балета, выступала з канцэртамі. У 1972-м удастоена звання народнай артысткі Украіны. У Данецкай музычнай дзяржакадэміі заадавала кафедрай акадэмічных спеваў, прафесар музыкі. — Аўт.). Восі і захацелася мне прэз песні ўмацаваць духоўны павязі з Беларуссю, якую вельмі люблю. Хораша пісаў Аляксей Ставер: “Каб любіць Беларусь нашу мілую — трэба ў розных краях павываць”. Гэта й пра мяне! Жыву ў Тальяці — а сэрца маё ў Беларусі. Туту па Радзіме прыцішае суполка “Нёман”, пры якой ёсць ансамбль беларускай песні “Ку-

“Нёман” спрыяе наладжванню беларуска-расійскіх кантактаў: “Мы штогод ездзім у Беларусь з канцэртнымі праграмамі. Выступаем на фествах, конкурсах. У 2014 і 2017 гадах удзельнічалі ў Міжнародным фальклорным фестве “Вянок дружбы”, што праходзіць у Бабруйску, збірае артыстаў з больш чым 25 краін. У 2018-м паўдзельнічалі ў двух фествах: “Александрыя збірае сяброў” пры Дняпры і ў “Сяброўскім фестве” ў Ваўкавыску. І ўжо не раз пераконаліся: дзякуючы песням людзі лепш разумеюць адзін аднаго. На песенным полі, вобразна кажучы, найлепш дружба родзіць”.

Людміла Іванаўна зцеплынёй казала, што й актыўна Украінскага зямляцтва “Дніпро”, Рускага культурнага цэнтру — для беларусаў Тальяці родныя людзі: “Многія імпрэзы праводзім сумесна, выступаем у школах і навуцальных установах, бібліятэках, на розных сцэнічных пля-

Праект “Бабуліны казкі” — цікавы для дзяцей

палінка”. У 2017-м ён абараніў званне народнага самадзейнага, а ў 2020-м гэта званне мы пацвердзілі”.

Пазней Людміла Іванаўна пісала мне, што калі ўзнікла ў іх з Уладзімірам Патакавым ідэя правесці тэлемот, то мела яна размовы з беларусамі Новасібірска, Самары, Неклінаўскага раёна Растоўскай вобласці: яны гатовыя былі падключыцца да размовы. І выказаць свае аргументы на карысць беларуска-рукай дружбы. Што ж, пакуль не складалася з імі. Уладзімір Патакаў, які заснаваў Рускі культурны цэнтр у Тальяці, больш за год з сям’ёй жыве ў Мінску. Паўдзельнічаў у тэлемоте і Людміла Шымановіч з аграгарадка Чаркасы (Дзяржынскі раён). Тэхнічную дапамогу ў арганізацыі тэлемота па просьбе Людмілы Дзёмінай аказалі відэааператар Аляксандр Максімаў, рэдакцыя газеты “Плошчэ свабоды”, а спецыялісты філіяла Дамарскага абласнога дома дружбы народаў дапамаглі з месцам яго правядзення.

У часе тэлемота Людміла Дзёміна прыводзіла прыклады таго, як дзейнасць суполкі

поўках горада. Ходзім адзін да другога ў госці, на такія імпрэзы, напрыклад, дзе смакуем стравы ўкраінскай, беларускай, рускай кухні. Безумоўна, мы ў многім падобныя — нават і ў стравях: бульба, боршч, кліёк і розных варыяцыях. І шмат слоў у мовах падобныя. Аднак наўна лічыць, нібыта ведаючы паў-тры словы суседзяў — ты ўжо спасціг душу народа. Гэта павярхоўны падыход”.

Людміла Іванаўна згадала, што Беларусь прымае гэсцей з Тальяці як сваіх: “У 2015-м у “Купалінцы” было шмат падлеткаў, і я павезла іх у Беларусь. Дык не хацелі ў Расію вяртацца! На Беларусі так чыста і так прыгожа, так смачна корміць, казалі, што хочацца там жыць. Ім спадабалася стабільнасць і грамадства, цішыня, прыгажосць. І падлеткі не маглі тое не заўважыць”.

Людміла Дзёміна лічыць важным, каб сяброўства між народамі, краінамі ўмацоўвалася: “Таму што ў дружбе нараджаецца ісціна. Калі будзем разумець і чуць адзін аднаго — будзем жыць у гармоніі з усім светам і з самімі сабой”. Расказала: паміж суполкай “Нёман”

і Ваўкавыскім райвыканкам Гродзеншчыны ёсць Дамова аб супрацоўніцтве. І штогод сяброў з Тальяці туды запрашаюць, і мясцовыя жыхары іх ужо ведаюць, і кіраўніцтва раёна. “Ладзіць нам такія свята! Не забыць. А ў 2009-м ансамбль “Уладары” з Ваўкавыска, 6 артыстаў, выступаў у Тальяці. Гледачы беларусам апладзіравалі стоячы. Вельмі цёпла, сяброўская атмасфера была на канцэрте, розныя песні ў рэпертуары: лірычныя, патрыятычныя, жар-

Людміла Дзёміна

тоўныя. І граюць артысты на многіх інструментах, некаторых тут і не бачылі”.

Сёлета — 15-гадовы юбілей і ў суполкі “Нёман”, і ў гурта “Купалінка”. Пандэмія, гаворыць Людміла Дзёміна, перашкодзіла зладзіць юбілей належным чынам. Яна вельмі ўдзячная Беларусі за падтрымку: сцэнічным касцюмамі, метадычным матэрыяламі. Тройчы Людміла Іванаўна была ў Мінску на курсах павышэння кваліфікацыі кіраўнікоў беларускіх мастацкіх гуртоў замежа, і штораз адкрывала для сябе нешта новае, знаёмілася з цікавымі людзьмі. Удзельнікам курсаў дарылі на Бацькаўшчыне кнігі, альбомы. Падвяла ж рысу ў развагах пра тое, як важна сабраваць беларусам і расіянам Людміла Дзёміна такімі словамі: “Нас ніхто не пасварыць, не разлучыць. Мы заўсёды былі, ёсць і будзем разам!”

Пра свае павязі з Беларуссю — родзічы жывуць у Мінску, Дзяржынску, на Гродзеншчыне — расказаў Ігар Паўлін. Бываючы ў іх не раз, ён заўважыў: у Беларусі зберагаюць усё лепшае, што засталася ад Савецкага Саюза, развіваюць брэндывыя вытворчасці, робяць смачныя прадукты. І расіянам яны даспадобы.

Ташыяна Андрэева, кіраўніца суполкі “Дніпро”, жыве ў Тальяці, родам з Украіны. Родзічы яе жывуць і ў Беларусі, парадніліся з рускімі. Ташыяна любіць украінскія песні, а дзякуючы суполцы мае магчымасць больш расказваць у горадзе пра ўкраінскую культуру. “Дружба ўкраінцаў, беларускіх, рускіх мае бялькія карані, таму й дрэва надзвычай моцнае, і яго не па-

рушыць, не знішчыць па нейчым загадзе”.

Далей на сувязь з Тальяці выйшаў з Мінска Уладзімір Патакаў: яны з расіянкай, уральскай казачкай па нараджэнні Галінай Шымановіч былі на Плошчы Свободы, ля бульнака Ратушы. Галіна Міхайлаўна жыве ў аграгарадку Чаркасы, расказала пра цёплы ўзаемаадносіны з тутэйшымі людзьмі. Яны маюць прысудзібныя гаспадаркі, гэта працавіты народ. Сама Галіна вышывае, шые, вяжа, і зробленыя рэчы паказвае на выставах народнай творчасці. Спявае ў ансамблі “Сяброўкі” мясцовага Дома культуры. Пенсія ў аграгарадку, кажа, хоць і невялікая, але жыць можна. Медабслугоўванне бясплатнае, нават складаныя даследаванні. “Наш аграгарадок проста расціў за апошнія 10 гадоў! — казала руская жыхарка Беларусі. — Адно прадпрыемства “Штадлер” у Фаніпалі чаго варта! На ім робяць сучасныя электрыкі. Працуюць нашы аграгарадкі ў іх на Заводзе колавых цягачоў, і на агракамбінаце “Дзяржынскі”. Увясце сабе: на комплексах — раней жа былі жывёлагадоўчыя фермы — людзі працуюць у чысціні, у блакітных халагах. Комплексаў 6 у гаспадарцы, і яшчэ будуць”. Хто не лянучацца — можа добра жыць, заклучае Галіна Шымановіч. Да таго ж у беларусаў паважлавае стаўленне да людзей розных нацыянальнасцяў, няма міжнацыянальных канфліктаў. І ніколі, на яе думку, не адмовяцца беларусы ад рускай мовы, якая ім вельмі блізка. Гурт “Сяброўкі” спявае песні на беларускай, рускай, польскай, ўкраінскай, украінскай мовах. І з дзецьмі ў школах спявачкі сустракаюцца ў праекце “Бабуліны казкі” — перанялі досвед ад Людмілы Дзёмінай.

Пра жыццё ў Беларусі цікава гаварыць былі масквіч, бацька пецярэя дзяцей, кандыдат навук, выпускнік МГІМО Уладзімір Патакаў, і мы пра тое расказам асобна. Увогуле ж усё ўдзельнікі тэлемота засведчылі: важна ўсімі сіламі зберагаць адзіства, духоўнае братэрства між славянскімі народамі. Гэта тое, што нас яднае, нягледзячы на часовыя спрэчкі, дзяржаўныя межы. Людміла Дзёміна яшчэ нагадала, што сённяшнім дзецім хочацца ўсяго й адразу, і ў тым ёсць праблема. Варта прывіваць юным нашы сапраўдныя маральныя каштоўнасці, больш увагі надаваць выхаванню ды павязе да людзей розных нацыянальнасцяў. Прывіваць любоў да працы, да людзей і цянціць тое, што маем. А дзякаці ўспрымаць толькі як ступені, які магчымасці для духоўнага росту.

Іван Ждановіч

СВЯТЫ

Цуды зямлі Бялыніцкай

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)
 Нагадаем, што “Дарога да святыняў” — штогадовая экспедыцыя. Сёлета паломнікі адправіліся ў дарогу з мінскага Свята-Духава кафедральнага сабора. Гісторыкі, пісьменнікі, дзеячы культуры і мастацтва, навукоўцы-тэолагі і святары шлі ў Бялынічы з агнём ад Гроба Гасподняга і Загор’е-Сталовіцкай іконай Пакрова Прасвятой Багародзіцы ў руках. Іх шлях

новы будынак) стала фрэска “Нясенне крыжа, або Узыходжанне на Галгофу”. Яе ў канцы 70-х вывезлі з разбуранага манастыра кармелітаў у Бялынічах мастак-рэстаўратар Юры Маліноўскі з калегамі. Юры займаўся кансервацыяй і рэстаўрацыяй твора, які зберагаўся ў музеях Магілёва, ён жа размяшчаў фрэску ў новым музеі. Яе з’яўленне ў выставачнай зале музея ў Бялынічах расцанілі як вяртанне каштоўнасці на гістарычную ра-

кыя сваімі талентамі яе праславілі. У святочныя дні ўспаміналі аднаго з першых літаратараў краю, іераманаха Васіля (Жудро). Дасюль невядома, дзе і калі ён нарадзіўся, дзе пахаваны. Але ў Бялынічах яго ведаюць як аднаго з першых тамтэйшых паэтаў і краяўцаў. Васіль (Жудро) — аўтар дзясятка папучанняў, якія прамаўляў перад вернікамі. Усе яны выкладзены ў царкоўных брашурах. Ён падрыхтаваў падручнік “Урокі закона Божія” для царкоўна-прыходскай школы, пераказаў змест кнігі “Эсфір”. Манах выдаў гістарычную кнігу пра манастыр Раства-Багародзіцкай царквы, у якім служыў. Яго паэтычную спадчыну складаюць тры зборнікі рускамоўных вершаў “Стихотворения иеромонаха Василия Жудро” (пачылі свет у 1909–1912 гадах). Вершы, якія напісаў манах, гучалі ў дзень свята ля царквы ў гонар Іконы Бялыніцкай Божай Маці.

На творчых людзей Бялынічыне шанце. З гэтай зямлі родам пісьменнікі Наталя Баркава, Васіль Найдзін, Рыгор Сарока, Мікола Падабед, Рыгор Яўсееў, Янка Шарахоўскі, мастак Віктар Альшэўскі, Ларыса Журавовіч, акцёры Генадзь Аўсяннікаў, Мікола Рагаўцоў,

Удзельнікі экспедыцыі нясуць агонь ад Гроба Гасподняга і Загор’е-Сталовіцкую ікону Пакрова Прасвятой Багародзіцы

Выстава кніг мясцовых пісьменнікаў

пралягаў праз Святое Поле ля вёскі Загор’е Баранавіцкага раёна, Асіповічы, Краснаполе, Касцюковічы, Хоцімск, Клімавічы. Нездарма, дарэчы, першым пунктам прыпынку стала Святое Поле: якраз там у 1983-м быў знойдзены абраз Пакрова Прасвятой Багародзіцы. Кіраваў экспедыцыяй навуковы супраапіснік Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Аляксандр Лапата-Загорскі. Удзельнікі яе сутракаліся з жыхарамі згаданых паселішчаў, праводзілі канферэнцыі, удзельнічалі ў малебнах у храмах, давалі ўрокі ў навуцальных установах, наведвалі мясцовыя бібліятэкі і музеі.

Сімвалічна, што цэнтральным экспанатам Бялыніцкага раённага мастацкага музея імя Вітольда Каятанавіча Бялыніцкага-Бірулі (ён напярэдадні свята пераехаў у дзмі. І ёсць надзея, што фрэска будзе выклікаць цікавасць у жыхароў раёна і турыстаў. Новы будынак мастацкага музея, названага ў гонар знакамітага беларускага жывапісца-пейзажыста Вітольда Бялыніцкага-Бірулі (1872–1957) таксама быў урачыста адкрыты ў Дзень беларускага пісьменства. Раней экспазіцыі размяшчаліся ў былым будынку кінатэатра, пяцёр карціны, асабістыя рэчы мастака выстаўляюцца ў прасторнай галерэі. З’явіліся новыя залы: напрыклад, зала “Духоўнасць”, зала для прыватных выставачных экспазіцыяў. Наведнікі гістарычнай залы музея змаглі пазнаёміцца з Бялынічамі 1810 года і пабачыць макеты будынкаў касцёла кармелітаў, уніяцкай царквы і сядзібы Агінскіх.

Яшчэ цудам Бялыніцкай зямлі можна лічыць людзей,

Урачыстае адкрыццё мастацкага музея

опера спявак Юры Гарадзецкі ды многія іншыя.

Адной з яркіх падзей свята стала ўшанаванне лаўрэатаў Нацыянальнай літаратурнай прэміі на галоўнай канцэртнай сцэне горада. Прэмія, нагадаем, заснавана ў 2015 годзе Саюзам пісьменнікаў і Міністэрствам інфармацыі Беларусі. Прозвішчы лаўрэатаў заўсёды агучваюць на свяце беларускага пісьменства. Сёлета кампетэнтнае журы абрала лепшых у 7 намінацыях. Валеры Грышкавец стаў пераможцам у жанры “Паэзія”, лепшым публіцыстам прызнаны

Ігар Пракаповіч за работу “Па-стаўшчына”. Іван Саверчанка ўшанаваны ў намінацыі “Лепшы твор літаратурнай крытыкі і літаратуразнаўства”. Кацярына Хадасевіч-Лісавая з кнігай-квэстам “Ключ ад Вялікай Каштоўнасці” перамагла ў намінацыі “Лепшы твор для дзяцей і юнацтва”, Уладзімір Сцяпан — у намінацыі “Лепшы твор прозы”. А Вольга Нікіценца званне лепшай дэбютанткі конкурса прыналежыць зборніку вершаў “Сузор’е птушкі”. Міністр інфармацыі Ігар Луцкі, ушаноўваючы лаўрэатаў, адзначыў, што ўдзел у конкурсе прымае ўсё больш і больш пісьменнікаў. Прэмія стымуе іх творчасць, і вельмі важна, каб сёння з’яўлялася як мажа больш высокамастацкіх твораў.

Дзень беларускага пісьменства ўпершыню прайшоў у 1994 годзе, і першай сталяй свята быў Польша. Затым у розныя гады такі гонар мелі Нясвіж, Мір, Навагрудак, Тураў, Заслаўе, Мясціслаў, Мір, Шклоў, Быхаў, Слонім, Шчучын ды іншыя гарады. Усяго сталіц беларускага пісьменства на сённяшні дзень 23, наступнай у 2021 годзе стане Капыль.

Ганна Лагун.
 Фота: Юген Пясецкі.

ПАЭТЫЧНЫ СУСВЕТ

Саломея ў снезе — гэта...

У выдавецтве “Мастацкая літаратура” пабачыла свет багатая на паэтычныя адкрыцці кніга вершаў Віктара Шніпа “Белае, чорнае і залатое”.

Чытаючы многія гады (як мінімум — тры дзесяцігоддзі) паэзію гэтага таленавітага майстра, не перастаю здзіўляцца яго мастацкім вышукам, адкрыццям. Радуюся кожны раз, бачачы скары, здабытыя паэтам з глыбіняў беларускага слова. Віктар Шніп і ў новай кнізе застаецца Мастаком з вялікай літары. І ў размове пра таямніцы нашага ландшафту — як у вершы “Балоты”: “балоты прыйшлі/ з неба/ каб нас ратаваць/ ад саміх сябе/ сваім журботным спакоем/ сваімі соннымі туманамі/ дзе жывуць прывіды/ беля і чорныя/ і хаваюцца ў травах рудых/ як у атравяным агні/ да пары да часу/ пакуль ты сядзіш/ дома/ і чакаеш/ восні/ калі зайцы на балотных астравах/ пачнуць варыць піва/ дадаючы ў яго журавіны/ чырвоны бурштын/ у якім жыве святло/ далёкіх зорак/ з якіх да нас/ прыйшлі балоты”. І ў хоку, якім у кнізе аддадзены цэлы раздзел, — “Раса, якая не высыхае”. “саломея ў снезе/ як золата ў малацэ/ Млечнага Шляху”. Ці вось

яшчэ хоку: “чорны яблык/ нібы змерзлая зорка/ на сцежцы ў садзе”.

Але самым уражлівым падаецца раздзел, які складаецца з балад. Яны як паэтычныя дэталі жыццяў знакамітых беларусаў у выкладанні Віктара Шніпа — і балада пра Ф. Скарыну (“Сонца Францішка Скарыны (каля 1490–1551)”, і творы-згадкі пра іншых: “Зямля Фердынанда Рушчыца (10.12.1870–30.10.1936)”, “Ліпень Янкі Купалы (07.07.1882–28.06.1942)”, “Лістапад Якуба Коласа (03.11.1882–03.08.1956)”, “Вандраванне з Янкам Маўрам (10.05.1883–03.08.1971)”. Гэтыя ды іншыя творы — балады ўзвышэння, велічы, красы беларускага свята.

Вечныя беларускія пакуты, драмы і трыюфы, радасці і нябеснае засваенне беларускага космасу — усё можна знайсці і ў баладах, і ў іншых творах Віктара Шніпа. Яго новая кніга “Белае, чорнае і залатое” — добры падарунак усім, хто чуйна ставіцца да роднага: і ў мове, і ў асветніцтве ды культуры, і ў шматбагатай нашай паўсядзённасці.

Мікола Берлеж

ЛІТАРАТУРНЫЯ МАСТЫ

Матылькі і бомбы

Рыхтуецца да выхаду ў свет анталогія в’етнамскай паэзіі на беларускай мове

Паэт і перакладчык, лаўрэат Дзяржпрэміі Беларусі Мікола Мятліцкі завяршыў працу над стварэннем анталогіі в’етнамскай паэзіі. Па-беларуску ў ягоных перакладах загучалі творы 14 паэтаў, якія прыйшлі ў літаратуру ў 1960–70-я гады, на свае вочы бачылі пакуты, выпрабаванні народа В’етнама ў шматбагатай войнах. “Плады крушыны — быццам бы гранаты/ Сцябліна кукурузы — як ружжо./ На перац гляню — куплю бачу ўжо./ Зірну на нгоу — парашут напаты.” (“Мой сад”, Вьонг Чаунг; верш напісаны ў 1965 годзе).

Радкі ў анталогіі “Матылькі і бомбы” як кулі, строфы — гэта спалохі вайны. Сімвалы, мастацкія архетыпы в’етнамскай паэзіі — гэта адбітак жыцця, які застанецца на многія стагоддзі. На ўвесь час, пакуль будзе жыць на планеце народ В’етнама.

Кніга запланавана да выдання ў Выдавецкім доме “Звязда”. Банг В’ет, Тхі Хаанг, Ань Нгок, Чан Нюан Мінь, Нгуен Дык Маў, Ле Ань Суан, Нгуен Хыў Тхінь, Фан Тхі Тхань Нен, Суан Куінь, Фаен Тьен Зуат, Вьонг Чаунг, Нгуен Зой, Нгуен Кхоа Д’ем, Чан Дан Кхоа — аўтары беларускай анталогіі в’етнамскай паэзіі.

Варта нагадаць, што ў нашай літаратуры ёсць даўняя традыцыя перакладчыцкай увагі да в’етнамскай паэзіі, прозы. У свой час Язэп Семжон выдаў зборнік твораў в’етнамскіх паэтаў у сваіх перакладах “Апалелы логас”. Пабачылі свет і іншыя кнігі. Сярод іх — “В’етнамскія легенды” ў перакладах Сяргея Міхалчука. Было ямяла публікацый перакладаў твораў в’етнамскіх пісьменнікаў у беларускіх літаратурна-мастацкіх перыядычных выданнях. У В’етнаме публікавалі пісьменнікі Сяргей Панізьнік, Уладзімір Карызна, Ігар Лапцёнак ды іншыя.

Кастусь Ладзька

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

А такое мужнае супрацьстаянне атэістычнай уладзе нават і ўявіць сабе цяжка ў тыя гады! Вось дзе і праўдзілася велізарная моц, шляхетнасць духа: сапраўдная, унутраная — а не пыхлівая, знешняя. Так да пары да часу драме вялікая сіла ў зернейку, каб урэшце пад уздзеяннем розных абставінаў абудзіцца, праявіць сябе, рэалізаваць унутраны патэнцыял.

Цікава з далечыні часу ўнікаць у тое, як змог выстаць наш вялікі супляменнік у тых неймаверна цяжкіх умовах. Не змагаўся за свае правы, не слаў нікому ў Маскву пакаянных пісьмаў... Рабіў сваю справу. Рабіў так, як сам лічыў тое патрэбным — нават у ссыльцы: лячыў людзей, прычым не беручы за тое грошай, маліўся. Што праўда, калі надта цяжка прыйшлося — быў неак 13-дзённы "допыт канвеерам", калі яго білі, саджалі ў карцар — то ён тройчы аб'яўляў галадоўку, выказваючы пратэст. Аднойчы нават зрабіў спробу перарэзаць сабе буйную артрыю — не дзеля самагубства, а каб патрапіць у турэмную бальніцу ды мець невялікую перадышку. Змучаны, ён падаў без прытомнасці прама ў калідоры, губляў арыентацыю ў часе й прасторы. Але ж — выстаў! І такі досвед надзвычай каштоўны, як і разуменне: наша ўнутраная шляхетнасць, стойкасць духа ёсць галоўны аргумент у барацьбе за ідэалы.

З 1937 па 1941 год Валянцін Война-Ясянецкі жыў у сяле Большая Мурта Краснаярскай вобласці. Там і пачаўся, па сутнасці, працэс ягонай рэабілітацыі: да ссыльнага хірурга-святара ў канцы ліпеня 41-га прыляцеў на самалёце галоўны хірург Краснаярскага краю ды ўспраіў ляцце з ім, стаў у Краснаярску галоўным хірургам эвакуацыянальнага дакументальнага фільме "Больше, чем любовь" прыводзіцца ўспаміны архіепіскапа Луку пра той час. Як па выніках працы ў ваенную пару напісаў невялікую кніжку "Поздние резекции при инфицированных огнестрельных ранениях суставов", якую разам з вялікай працай "Очерки гнойной хирургии" (яе закончыў, дарэчы, летам у 1923 годзе, калі быў у турме ташкенскага ГПУ...) прадставіў на суісканне Сталінскай прэміі. Па заканчэнні ж працы эвакуацыянальнага Валянцін Война-Ясянецкі атрымаў падзячную граматы ад камандавання Заходнесібірскай ваеннай акругі, медаль "За доблесную працу ў Вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.". Дарэчы, у сувязі з тым медалём адзначым: хрысціянскае "падстаўленне шчок" для чарговых удараў яўна не было жыццёвым крэда будучага святага. Ёсць сведчанні, што, атрымаўшы ўзнагароду, архіепіскап сказаў такое, што партработнікі збялілі: "Я вернуў жыццё і здароўе сотням, а можа, і тысячам раненых. І навярняка помог бы еще многим, если бы вы не схватили меня ни за что ни про что и не таскали бы одиннадцать лет по острогам и ссылкам. Вот сколько времени потеряно и сколько людей не спасено отнюдь не по моей вине". Предсе-

датель облисполкома стал было говорить: мол, надо забыть прошлое и жить настоящим и будущим. "Ну нет уж, извините, не забуду никогда!" — ответил владыка Лука". Жорсткі, але і справядлівы ўрок для ўсіх, хто творыць ліха.

Важным момантам таго часу ў рэлігійным жыцці Рускай праваслаўнай царквы стаў Архіерэйскі сабор у Маскве 8 верасня 1943 года: у ім удзельнічаў і ўжо архіепіскап Краснаярскі Лука Война-Ясянецкі. Тады абралі Патрыярхам мітрапаліта Сергія, а краснаярскага архіерэя — пастаянным членам Свяшчэннага Сінода. Якраз на той хвалі "новага курса Савецкай дзяржавы ў дачыненні

най Васільеўнай Ланской, сястрой миласэрнасці, якую ведаў з Кіева. З ягоных успамінаў: "Ее называли святой сестрой. Она покорила меня не столько своей красотой, сколько исключительной добротой и кротостью характера. Там два врача просили ее руки, но она дала обет девства. Выйдя за меня замуж, нарушила этот обет. Перед венчанием молилась — и вдруг ей показалось, что Христос отвернул свой лик, и образ его исчез из кнота. Это, по-видимому, было напоминанием о ее обете. И за нарушение его Господь тяжело наказал ее невыносимой, патологической ревностью".

Гэта, відаць, быў вельмі цяжкі крыж для ўсёй сям'і: як

молоднюю дочку, умершую от скоротечной чахотки. На великую беду, она привезла с собой ватное одеяло, под которым лежала ее больная дочь. Я говорил своей жене Ане, что в одеяле привезена к нам смерть. Так и случилось. Я обнаружил у Ани явные признаки туберкулеза легких". Аднак туберкулёз захварэла толькі жонка хірурга — больш ніхто з сям'і: ні муж, ні дзеці, якім было ад 6 да 12 гадоў. Пэўна, менавіта ў жанчыны з паталагічнай рэўнасцю падарваліся абарончыя сілы арганізма, імунітэт. А вучоныя даўно зрабілі высновы пра цесную сувязі туберкулёза і пакут чалавэка. Хваробу правакуе не моцнае патрасенне,

Ганна Ланская з дзіцем

Месца сілы — Ясянец

Архіепіскап Лука з народам

да царквы", як пазней апяньваў падзеі патрыярх Алексій II, здарылася раней зусім невагаднае: хірург-архіепіскап Война-Ясянецкі ў 1944-м атрымаў... Сталінскую прэмію 1-й ступені за свае кнігі! Уручылі яе ў студзені 1946-га, у маі ж ён быў пераведзены на пасаду архіепіскапа Сімферопальскага й Крымскага. Як дыктаваў сакратару ўжо цалкам аслеплы архіепіскап Лука ў 1958 годзе, прыляцеў ён туды самалётам 26 мая. Памёр жа святар, які займаў архіепіскапскую кафедру цягам 20 гадоў, 11 чэрвеня 1961-га, быў пахаваны ў Сімферопалі.

Цікава паглыбляцца ў сведчанні пра тое, як урач станаўся святаром, ішоў да святаці. Падаецца мне, што нейкія вельмі энергетычныя, містычныя моманты былі ў лёсе Валянціна Феліксавіча, на шляху ягонай рэабілітацыі. Спачатку ж не меў якіх "святарскіх" планаў, казаў: "Рэлігійнае воспитання я не получил, если говорить о наследственной религиозности, то, вероятно, я унаследовал её от отца". А Фелікс Станіслававіч, хоць быў перакананым каталіком, ды ў сям'і гаспадарыла жонка-праваслаўная, і ён не навізваў сваіх рэлігійных поглядаў. Але вось жа: менавіта бацьку згадвае сын. Закончыўшы восенню 1903-га Кіеўскі медуніверсітэт, 26-гадова малады чалавек выказаў жаданне быць земскім урачом. А "бывае хрысчэнец" як хірург атрымаў, працуючы з 1904 года ў эвакуацыянальнай калы Чыты: ішла Руска-Японская вайна. Там і жаніўся ў той жа год з Ган-

вадова, паталагічная рэўнасць аднесена сёння да сур'ёзных псіхічных расстройстваў. Здраецца ж хвароба найчасцей у тых, хто мае ўнутраныя комплексы, перанёс псіхалагічныя траўмы. А што можа быць большым патрасеннем для глыбокага верніка, як не думка, што Хрыстос ад цябе адварнуўся! Безумоўна, нёс той цяжкі крыж і Валянцін Феліксавіч, па сутнасці, падштурхнуўшы Ганну Васільеўну сваёй прапановай "рукі ды сэрца" да паршэння абету. Дзе было шукаць выйсце? Не ўскрыеш жончыну душу, як збалеў нарыў, не правядзеш на ёй аперацыю. Пэўна што Усявышні толькі й мог дапамагчы. І праз 15 гадоў хворая памерла: нарадзіўшы чацвярх дзяцей, ч 1919-м, калі сям'я жыла ў Ташкенце.

Нібыта і была важкая "магэрыяльная" прычына хваробы: "В начале 1917-го приехала старшая сестра жене, только что похоронившая в Крыму свою

а якраз працягла стрэс. Туберкулёз называюць вынікам ментальнага разлажэння, згасання чалавэка, якое здараецца з-за бязрадаснага існавання. І яшчэ, кажучы, "згрызае", разбурае чалавэка ўнутранае пачуццё віны, прычым неабгрунтаванае. Якое ўнікае ў сціплыя ды сумленныя людзей з павышаным пачуццём абавязку й адказнасці.

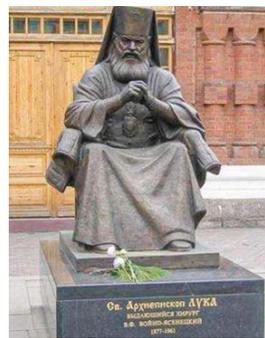
Пра тое, наколькі быў узрушаны смерцю жонкі Валянцін Феліксавіч, сведчаць ягоныя ўспаміны: ён дзве ночы сам чытаў над труною Псалтыр, стоячы ля ног нябожчыцы ў поўнай адзіноце. І гадзіна а трэцяй другой ночы ў 112-й псалме апошнія словы яго вельмі ўзрушылі: "... неплодную вселяет в дом матерью, радующею о детях". Гэтыя словы "с совершенной несомненностью воспринял как слова, обращенные ко мне. Почему-то без малейшего сомнения я принял потрясающие меня слова псалма как указание Божие на мою операционную сестру — Софию Сергеевну Белескую. О которой я знал только то, что она недавно похоронила мужа и была бездетной. Я едва дож-

дался шести часов утра, пошел к Софии Сергеевне, жившей в хирургическом отделении. Я спросил ее, верует ли она в Бога и хочет ли исполнить Божье повеление: заменить моим детям умершую мать. София Сергеевна с радостью согласилась". Абываталі такі крок — знайсці жонцы замену, калі яна яшчэ ў труне ляжыць... — можа падацца не Божым загадам, а выклікам грамадскай маралі. Дарэчы, Соф'я Сяргееўна з годнасцю прайшла свой зямны шлях, памерла ў глыбокай старасці ў доме малодшага сына архіепіскапа Луку — Валянціна Валянцінавіча.

Пасля смерці жонкі Ганны Валянцін Феліксавіч стаў святаром: у 1921-м быў рукапакладзены ў дзяканы, а праз тыдзень — у іерэі. Так што яму даводзілася і аперацыі праводзіць, і сумішчаць святарскае служэнне з чытаннем лекцыяў на медфакультэце Дзяржаўнага Туркестанскага ўніверсітэта (яго запрасілі ўзначальць профільную кафедру восенню 1920 года): "Лекции я читал в рясе с крестом на груди. В то время было еще возможно невозможное теперь. (Успаміны дыктаваліся ў 1958 годзе. — Аўт.) Я оставался и главным хирургом Ташкентской городской больницы, потому служил в соборе только по воскресеньям". 18 мая 1923 года хірурга, выкладчыка, бацьку чацвярх дзяцей таемна пастрылі ў манахі ды рукапалажылі ў архіерэі. А праз два тыдні архіепіскапа Луку ўпершыню арыштавалі. Далей — Бутырская й Таганская турмы ў Маскве, ссылка праз Новасібірк у Краснаярск у Енісейск.

Заканчэнне будзе.

Іван Ждановіч

Помнік святому архіепіскапу Луку ў Краснаярску

Дарэчы. Сёлета 21 чэрвеня, у День медыцынскага работніка, Прэзідэнт Расіі Уладзімір Пуцін узнагародзіў медалём Луку Крымскага каля 900 супрацоўнікаў расійскіх медыцынскіх і навуковых устаноў. Такой урадавай узнагародай адзначаны ўнёсак лекараў у барацьбу з пандэміяй COVID-19, іх самаадданасць і высокая прафесійнасць. Узнагароды медыкам, якія зберагаюць жыцці й здароўе расіяў, уручаюць практычна ва ўсіх рэгіёнах Расіі.

З БАЦЬКАЎШЧЫНЫ ДАР

Спявайце, дзяўчаты!

Новыя арыгінальныя нацыянальныя сцэнічныя касцюмы бясплатна перадаюцца ў суполкі беларусаў за мяжой. Пра тое клапацяцца супрацоўнікі апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў.

Нядаўна па просьбе старшыні Галоўнага ўпраўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Яна Сычэўскага вышытыя беларускім арнаментам сукенкі былі перададзены ў вёску Грабаўку, што ў Беластоцкім павеце Беластоцкага ваяводства Польшчы. Дар з гістарычнай Бяцкаўшчыны атрымала тры сяцісёр Астапчук (Ані, Олі ды Юліты), якія там жывуць. Дзяўчаты вельмі прыгожа спяваюць беларускія песні. Касцюмы зрабілі майстры з унітарнага прадпрыемства “Скарбніца”, што ў Мінску.

Як вядома, на захад ад Буга ў сілу гістарычных прычынаў спрадзеку жывуць

дзясяткі тысяч беларусаў. І калектываў мастацкай самадзейнай творчасці там шмат. А БГКТ праводзіць у Польшчы вялікую культурна-асветніцкую работу сярод беларусаў даўно: з 1956 года. Старшыня таварыства Ян Сычэўскі — даўні сябра Беларусі. Летаць на святкаванні 25-годдзя Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур ён быў ушанаваны Нагрудным знакам Міністэрства культуры “За ўнёсак у развіццё культуры Беларусі”.

У апарат Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў паступаюць просьбы ад творчых гуртоў беларусаў

за межамі на пашыў сцэнічных касцюмаў. Звароты сістэматызуюцца, праводзяцца неабходныя кансультацыі: каб новыя строі былі артыстам да густу. Па замове дзяржстановаў касцюмы шьюцца і бясплатна перадаюцца беларусам замежжа. Праз апарат Упаўнаважанага таксама набываюцца для іх кнігі беларускіх аўтараў, дзяржаўная сімволіка, сувеніры. Такая падтрымка суайчыннікаў за мяжой прадугледжана ў падпраграме “Беларусы ў свеце” Дзяржпраграмы “Культура Беларусі” на 2016–2020 гады. Толькі сёлета ў межах праграмы беларускія нацыянальныя сцэнічныя строі былі адпраўлены

Нацыянальны касцюм, які перадалі ў Польшчу

яшчэ ў Расію ды Грузію, выконваецца заказ і для Малдовы.

Ганна Лагун

САМ-НАСАМ З ПРЫРОДАЙ

Рыбныя месцы для замежных турыстаў

Ёсць добрыя навіны для тых, хто жадае прыехаць парыбаліць на беларускіх рэчках

Рыбалоўны замежны турызм у Беларусі толькі пачынае развівацца, і ў яго ёсць вялікія перспектывы. Пра тое гаварылася на нядаўняй прэс-канферэнцыі “Беларусь сіняявокая. Ахова і зарыбленне вадаёмаў. Развіццё рыбалоўнага турызму”, што прайшла ў мінскім Доме прэсы. Згадваўся праект Указа Прэзідэнта Беларусі “Аб рыбалоўстве і рыбалоўнай гаспадарцы”. У ім, у прыватнасці, закладзена такая навіна для рыбакоў-аматараў з замежжа, якія маюць намер прыехаць да нас палавіць рыбу: платная рыбалка ў Беларусі на рэках будзе, па ўсёй бачнасці, адменена. Раней арандатары пэўных участкаў рэчкі мелі магчымасць усталяваць плату за лоўлю рыбы. А згодна з новым Указам рэкі не будуць перадавацца ў арэнду. Як закончыцца тэрмін дзеяння апошняй дамовы на арэнду вадацёкаў — знікне і сама з’ява. Па новых правілах кожны зможа спакойна рыбаліць законнымі спосабамі ў любым месцы, нават там, дзе будзе весціся прамысловая здабыча рыбы. Дарэчы, прамысловы білет плануецца цяпер выдаваць на тэрмін да 5 гадоў (дагэтуль — на 1 год) і без укавання канкрэтнага рыбалоўнага ўгоддзя.

У бязвыплатнае пастаяннае карыстанне рэкі ды азёры, мяркуюцца, будуць перадавацца толькі нацыянальным паркам або заказнікам. Уладзімір Усцін, загадчык сектара запаведнай справы Навукова-практычнага цэнтра Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па біярэсурсах, растлумачыў, што ў нацыянальных парках і заказніках акрамя Воднага Кодэкса і правіл вядзення рыбаводства дзейнічаюць забароны і абмежаванні, якія ўстанаўліваюцца Законам “Аб асабліва ахоўных прыродных тэрыторыях”. І калі рыбакі хочун лавіць рыбу ў азёрах і рэчках, што знаходзяцца на прыродаахоўнай тэрыторыі, то ім лепей набываць спецыяцёўку ў самой прыродаахоўнай установе, нацпарку або заказніку. Сярод найбольш прыцягальных для рыбакоў-турыстаў тэрыторыяў Уладзімір Уладзіміравіч

назваў Нацыянальны парк “Браслаўскія азёры”: гэта 70 азёр на паўночным захадзе краіны. На яго думку, аматараў рыбнай лоўлі павінны зацікавіць і Нацыянальны парк “Прыпяцкі”, на поўдні Беларусі, дзе працякае Прыпяць, адна з самых багатых на рыбу рэчак у краіне. Назваў Рэспубліканскі ландшафтны заказнік “Сарачанскія азёры” паблізу Астраўца ды Рэспубліканскі ландшафтны заказнік “Сіньша” (Расонскі раён Віцебшчыны). Рэспубліканскі гідралагічны заказнік “Доўгае” (Глыбоцкі раён Віцебшчыны) узяў пад ахову найлыбокае ў краіне возера Доўгае, дзе таксама воздзіцца шмат рыбы. У сектары запаведнай справы НПЦ НАН Беларусі па біярэсурсах, які на прэс-канферэнцыі прадставіў Уладзімір Усцін, і выпрацоўваюцца рэкамендацыі па развіцці экатурызму,

Вылавіць такога шчупака — шчасце

зьялёнага турызму і рыбалоўнага турызму на ахоўных тэрыторыях.

Яшчэ адна добрая навіна: замежным грамадзянам будзе дазволена падводнае паляванне. А каб зрабіць яго больш бяспечным, у Беларусі ўводзіцца спецнавучанне ды экзамены для такіх паляўнічых. Арганізаваны яны будуць, з выдачай пасведчанняў, у Беларусі таварыстве паляўнічых і рыбалоўаў. Дарэчы, чальцам таварыства і раней дазвалялася паляваць пад вадой. Гэта самая масавая арганізацыя рыбалоўаў-аматараў у нашай краіне. Намеснік старшыні праўлення

БТТР Анатоль Малажаўскі расказаў, што цяпер на ўліку ў суполцы — 36 тысяч рыбакоў. Яе чальцы маюць права на лоўлю рыбы большай колькасцю кручоў (іх можа быць ад 6 да 10), на лоўлю на дарожку з суднаў з рухавікамі.

Беларусь таварыства паляўнічых і рыбалоўаў актыўна займаецца спартыўным рыбалоўствам. БТТР функцыянуе яшчэ і як Федэрацыя рыбалоўнага спорту Беларусі ды ўваходзіць у Міжнародную канфедэрацыю рыбалоўнага спорту ў прэснай вадзе. Пад яго кіраўніцтвам штогод у краіне праходзіць каля 100 спаборніцтваў раённага і міжраённага, абласнога і рэспубліканскага ўзроўня. Таварыства ладзіла і праводзіла міжнародныя спаборніцтвы, на якія прыязджалі рыбакі з 20 краін. Сёлета стасункі такога кшталту між рыбакамі-спартсмен-

ту, зацверджаным Міністэрствам спорту і турызму, значацца дысцыпліны: лоўля рыбы на летнюю паплавочную вуду, лоўля рыбы фідэрам, лоўля спінінгам з лодкі ды з берага, лоўля на зымную мармышку з ільду, лоўля на зымную блешню, лоўля рыбы ўнахлыст.

Папулярнасць БТТР сярод беларускіх рыбакоў неаспрэчная. Узносы чальцоў даюць магчымасць таварыству паспяхова зарыбляць вадаёмы і вадацёкі на працягу пнш галоў. Напрыклад, з 2015 па 2019 гады таварыства ўсяляла больш за 160 тон рыбы розных відаў у 73 рэчкі ды азёры. Дарэчы, новы Указ прадугледжвае накіроўваць на зарыбленне і ахову вадаёмаў і вадацёкаў не менш за 50% узносаў.

З рыбнымі гаспадаркамі, якія развядзюць рыбу, цесна супрацоўнічае Інстытут рыбнай гаспадаркі НАН Беларусі. Сёння рэкі і азёры краіны зарыбляюцца шчупакай, сомам, карпам, карасём, таўсталоўкамі, белым амурам, лініём і сцерлядзям. Андрэй Сяргееў, загадчык лабараторыі сажалкавага ды індустрыяльнага рыбаводства інстытута, расказаў, што ў беларускія вадаёмы ўсяляюць і новыя віды рыб — у прыватнасці, зья і чорнага амура. Нашы навукоўцы вучаюць іхтыяфауну рэк і азёр сумесна з калегамі з іншых краін. З расіянамі, напрыклад, штогод праводзяць маніторынг Дняпра. У гэтую рэчку рэкамендуецца ўсяляць драпежныя віды рыб (сома, судак, шчупака), аднаўляць у ёй натуральную папуляцыю сцерлядзі. У Нёмане разам з навукоўцамі з Калінінградскай вобласці беларускія вучоныя спрабуюць аднавіць папуляцыю такой рыбы, як рыбец. А Вілію маніторыць сумесна з літоўскімі калегамі. Гэта, дарэчы, адзіная ў Беларусі рэчка, па якой могуць праходзіць на нераст рэдкія для нас кумжа і балтыйскі ласось. Гэтыя віды рыб усяляк зберагаюць, і ад бракантэраў у тым ліку. Вілія — непадалёк ад Беларускай АЭС, таму асобна будзе вывучацца яе ўздзеянне на падводных жыхароў. Пад увагай навукоўцаў і выкарыстанне біярэсурсаў у возеры Нарач. Так што дзякуючы навуковым падыходам рыба ў Беларусі не пераводзіцца. Яе разнастайнасць у азёрах і рэках прыцягвае на іх берагі ўсё больш рыбакоў.

Ганна Лагун

“Голас Радзімы”: 65 гадоў!

Чытайце газету ў інтэрнце на партале v1azda.by

Падпісання на газету “Голас Радзімы” можна ў паштовых аддзяленнях Беларусі

© “Голас Радзімы”, 2020

Заснавальнік:
Радзімына-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом
“Звязда”
Галоўны рэдактар
Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
П.каш 907.
E-mail: golos_radizmy@tut.by
Тэлефон: +375-17-3111726

Рэдакцыйнае пасведчэнне №61.
Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Выдавец:
Радзімына-выдавецкая ўстанова
“Выдавецкі дом “Звязда”.
Дырэктар — галоўны рэдактар
Алесь Мікалаевіч КАРПЮКЕВІЧ

Аб’ём выдання: 2 друк. аск.
Падпісана ды друку: 15.09.2020 г.
Наклад 373.
Заказ — 1288.
Выходзіць 2 разы на месяц

Месяца друкаванні:
Друкарня Рэспубліканскага
унітарнага прадпрыемства
“Выдавецтва “Беларускі Дом друку”
ЛІТ № 02330/106 ад 30.04.2004
Пр-т Незалежнасці, 79/1. 220013, Мінск.
Рэспубліка Беларусь

Рукпісы прымяшчуцца толькі ў
электронным выглядзе, не вяртаюцца
і не рэдакуюцца. Пазіцы рэдакцыі
ды аўтараў, матэрыялы жых
друкаюцца на старонках “Голасу
Радзімы”, могуць не супадаць.